

NIEUW KIJKDUIN

14 mei 2025
13.30-16.30 uur

Inhoudsopgave

I Inleiding.....	3
I A Opzet.....	3
I B Hageenaars met een beperking	3
1 C Voorall	4
I D Aanleiding voor de test.....	4
I E Deelnemers test.....	4
II Openbare ruimte.....	4
II A Bereikbaarheid: <i>naar</i> het projectgebied.	4
Openbaar vervoer.....	4
Halte doelgroepenvervoer	5
Algemene Gehandicaptenparkeerplaatsen	6
II B Toegankelijkheid: <i>in</i> het projectgebied.....	8
Hellingbanen.....	8
Trappen.....	10
Bordes bij restaurant Pavarotti	12
Voetgangersoversteek Deltaplein	13
Straatmeubilair	14
Aansluiting buitenruimte op horeca.....	15
Bestrating.....	17
Toegangen tot het strand vanaf de boulevard.....	18
III Publieke gebouwen Nieuw Kijkduin	20
Parkeergarage.....	20
Toegang winkelcentrum en winkels.....	21
Gehandicapten toilet winkelcentrum.....	22
Gehandicapten toilet restaurant Pavarotti	24
IV Biesieklette stallings.....	25
Bereikbaarheid.....	25
Gehandicapten toilet Biesieklette	26
V Eindconclusie	28
VI Vragen?	31
Bijlage 1 Trappen en leuning.....	32
Bijlage 2 Overzicht adviezen.....	33

Test Nieuw Kijkduin

I Inleiding

I A Opzet

Voorall, de belangenorganisatie voor Hagenaars met een beperking, test regelmatig de openbare ruimte en gebouwen op toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Dit gebeurt op verzoek van iemand met een beperking, een eigenaar/huurder van een gebouw, de gemeente of naar aanleiding signalen die Voorall ontvangt. Het testen gebeurt met een klein team van mensen met een beperking. Er wordt gekeken naar de toegankelijkheid voor mensen met een zintuiglijke, motorische en cognitieve beperking.

Het doel van deze schouw was om eventuele knelpunten in de toegankelijkheid in kaart te brengen, advies te geven over verbeteringen én te leren hoe dergelijke problemen in de toekomst voorkomen kunnen worden.

Voor de normering wordt voor de openbare ruimte zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het Handboek Openbare Ruimte (HOR) van de gemeente. Voor de binnenruimte zijn we uitgegaan van de normering volgens NEN9120.

Dit verslag over Nieuw Kijkduin is opgebouwd uit een aantal hoofdstukken, waarin per onderdeel de bevindingen worden gepresenteerd. Elk hoofdstuk bevat ter plekke gemaakte foto's en, waar nodig, aanbevelingen voor verbetering. Na de inleiding komt de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de openbare ruimte van het projectgebied aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de binnenruimte van het winkelcentrum. Daarna volgt een hoofdstuk over de fietsenstalling van Biesieklette. Het verslag wordt afgesloten met een samenvattende conclusie.

I B Hagenaars met een beperking

In Den Haag heeft 15-20% van de inwoners een lichamelijk, zintuiglijke, verstandelijke beperking en/of chronische ziekte. In onderstaande tabel zijn de cijfers van een aantal doelgroepen te zien onder thuiswonende volwassenen en ouderen in Den Haag volgens de Gezondheidsmonitor 2016.

Vorm van beperking	
Visuele beperking	34000
Auditieve beperking	22500
Mobiliteitsbeperking	58000
Licht verstandelijke beperking	2300
Matig/ernstige verstandelijke beperking	2200
Zwakbegaafden (IQ 70-85).	46300
Niet aangeboren hersenletsel	20500

Bron: Gezondheidsmonitor thuiswonende volwassenen en ouderen 2016

1 C Voorall

Voorall is een door de gemeente Den Haag in het leven geroepen organisatie waar gespecialiseerde kennis over toegankelijkheid is samengebracht. Zij adviseert gevraagd en ongevraagd de gemeente over haar beleid zodat Hagenaars met een lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke beperking en/of chronische ziekte op een gelijkwaardige wijze kunnen deelnemen aan de samenleving. Voorall bezit veel kennis en ervaringsdeskundigheid om integrale toegankelijkheid te bewerkstelligen. Vanuit de visie van de gemeente Den Haag dat zij een inclusieve stad wil zijn, zou het vanzelfsprekend moeten zijn dat Voorall wordt betrokken bij alle stadia van de planontwikkelingen, om haar expertise in te brengen in een zo vroeg mogelijk stadium, waarin zaken nog niet vastliggen.

I D Aanleiding voor de test

Nieuw Kijkduin is ontwikkeld tot een hoogwaardig woon- en uitgaansgebied, met mogelijkheden voor ondernemers tot de vestiging van winkels, restaurants en bars. Het gebied is in 2024 opgeleverd.

Voorall ontving signalen van haar achterban dat de toegankelijkheid mogelijk te wensen overlaat. Daarom is besloten een schouw uit te voeren met een TestTeam, waarbij zowel het winkelcentrum als de omliggende openbare ruimte onder de loep werd genomen.

I E Deelnemers test

Aan de test namen deel: een persoon in een elektrische rolstoel, iemand met een rollator, een deelnemer op een driewielfiets en een persoon met een visuele beperking. Vanuit Voorall waren drie mensen aanwezig voor de organisatie en het verslag.

De deelnemers aan de test.

II Openbare ruimte

II A Bereikbaarheid: *naar* het projectgebied.

Openbaar vervoer

Op circa 200m vanaf de ingang van het winkelcentrum ligt bushalte Kijkduin Strand. Hier stoppen de bussen van lijn 23, 24 en 26. Afhankelijk van de rijrichting bevindt zich aan beide zijden van de Kijkduinsestraat een halte. Beide bushaltes liggen in een lichte helling. Dit lijkt echter niet zo erg dat

rolstoelgebruikers hier veel last van ondervinden. Op beide haltes ontbreken de geleidelijnen. Ook ontbreekt de aanlijning vanaf de eerstvolgende gidslijn over het trottoir naar de halte toe.

Bushalte voor bus richting Kijkduin

Bushalte voor bus vanaf Kijkduin

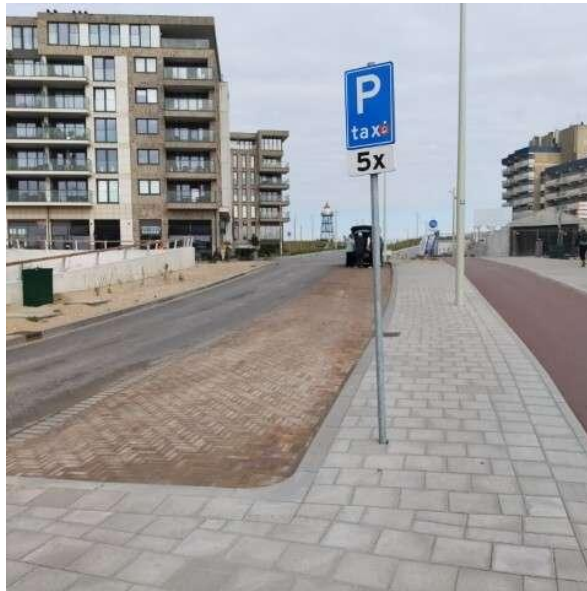
ADVIES:

- Breng geleidelijnen aan op beide haltes, conform de richtlijnen van het Handboek Openbare Ruimte.
- Breng een geleidelijn aan met waarschuwingsmarkering vanaf de halte naar de eerstvolgende gidslijn, zodat mensen met een visuele beperking de halte kunnen vinden.

Halte doelgroepenvervoer

Onduidelijk is waar busjes van AV070, de Regiotaxi of Valys kunnen stoppen om passagiers te brengen of op te halen. Dat is lastig omdat je in zo'n groot gebied graag wil weten waar de opstapplaats is voor het doelgroepenvervoer. Passagiers en chauffeurs kunnen elkaar anders moeilijk vinden, zeker op drukke dagen waarbij het zicht belemmerd wordt door de vele bezoekers. Ook voor mensen met een visuele beperking is het onmogelijk om de taxibus te vinden en is een speciale stopplaats voor het doelgroepenvervoer onmisbaar.

Een goede plaats hiervoor zou de ruim bemeten locatie zijn die nu gereserveerd is voor taxi's.

Taxistandplaats voor 5 taxi's.

ADVIES:

Creëer een halte voor het doelgroepenvervoer, liefst zo dicht mogelijk bij de ingang van het winkelcentrum en de route richting het strand, bijvoorbeeld op de locatie die nu is aangewezen als taxistandplaats. Zorg ervoor dat ook deze halte is aangelijnd, zodat hij vindbaar is voor mensen met een visuele beperking.

Algemene Gehandicaptenparkeerplaatsen

Er bevinden zich verschillende locaties met gehandicaptenparkeerplaatsen algemeen (GPA's) in het gebied.

- 8 GPA's op de Kijkduinseweg, markering van de GPA's ontbreekt.
- 2 GPA's aan de overzijde van het winkelcentrum bij de woonblokken.
- 4 GPA's op de parkeerplaats Zandvoortselaan. De route richting het strand is echter voor een deel niet verhard. Ook ligt de verlaagde band excentrisch ten opzichte van de doorgang tussen de palen waardoor de route om de parkeerplaats te verlaten te smal wordt. Deze parkeerplaatsen zijn daardoor niet goed bruikbaar.
- 2 GPA's in de parkeergarage Nieuw Kijkduin onder het winkelcentrum. Parkeren is hier de eerste anderhalf uur gratis. De parkeergarage kent in totaal 685 parkeerplaatsen. Deze zijn voor een deel bestemd voor de bewoners van de appartementen. De norm uit het Handboek Openbare Ruimte voor het aantal gehandicaptenparkeerplaatsen op (openbare) parkeerterreinen en -garages is minimaal één aangepaste parkeerplaats op vijftig gewone parkeerplaatsen. Dat betekent dat er 14 GPA's zouden moeten zijn. Deze norm wordt niet gehaald. Mogelijk dat een deel van de GPA's op straatniveau is gecompenseerd. Dit is op zich positief, omdat plaatsen op straatniveau ook bruikbaar zijn voor mensen met een hoge rolstoelbus en gratis zijn voor mensen met een Europese gehandicaptenparkeerkaart. Toch vinden we het verschil van 12 GPA's met de HOR-norm wel erg groot. Het voordeel van de plaatsen in de garage is dat ze het dichtst bij het winkelcentrum en de Boulevard liggen. Overigens is het aantal GPA's in de garage en de hoogte van de parkeergarage online niet te vinden. De hoogte is belangrijk voor gebruikers van een rolstoelbus, die vaak een hoogte hebben van 2m of meer. Alleen bij de ingang van de garage is een hoogtebeperking van 2,1m zichtbaar.

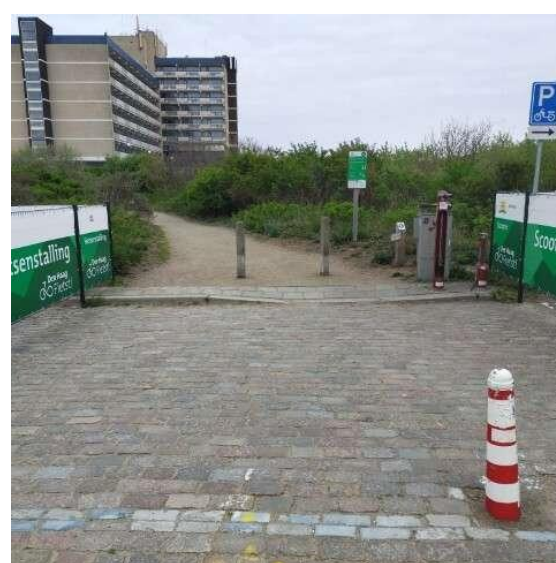
8 GPA's op Kijkduinseweg

GPA bij de woonblokken

*4 GPA's op parkeerplaats
Zandvoortselaan*

*Route vanaf parkeerplaats richting
strand*

*Verlaagde band op de route vanaf
de parkeerplaats naar strand*

Route naar strand met daarop zand

ADVIES:

- Markeer de GPA's op de Kijkduinseweg.
- Verbreed op parkeerplaats Zandvoortselaan de verlaagde band, verwijder het zand van het pad en neem maatregelen tegen het verstuiwen van het zand op het pad.
- Vergroot het aantal GPA's in de parkeergarage naar minimaal 6 en verhoog dit aantal als blijkt dat dit in de praktijk onvoldoende is.
- Communiceer het aantal GPA's en de hoogte van de parkeergarage op de website van het winkelcentrum en van de parkeergarage.

De GPA's liggen allemaal vrij ver weg. Een GPA in de buurt van de Biesieklettestalling ontbreekt. Voor mensen die hier een strandrolstoel willen huren is dit wel noodzakelijk, omdat het anders teveel energie kost om de route vanaf de parkeerplaats naar Biesieklette te maken en vervolgens nog vanuit de Biesieklette over twee hellingen naar het strand te gaan. De ruime parkeerplaats voor taxi's lijkt ook hier de meest geschikte locatie. De taxistandplaats is ca 136m lang. Ons voorstel is om deze opnieuw in te delen, met een halte voor het doelgroepenvervoer, twee GPA's en 2 plaatsen voor taxi's.

ADVIES:

Realiseer twee extra GPA's zo dicht mogelijk bij de Biesieklettestalling waar de strandrolstoelverhuur plaatsvindt, bijvoorbeeld op de locatie die nu is aangewezen als taxistandplaats. Richt daarvoor de taxistandplaats opnieuw in, met een halte voor het doelgroepenvervoer, twee GPA's en twee plaatsen voor taxi's.

II B Toegankelijkheid: *in* het projectgebied

Hellingbanen

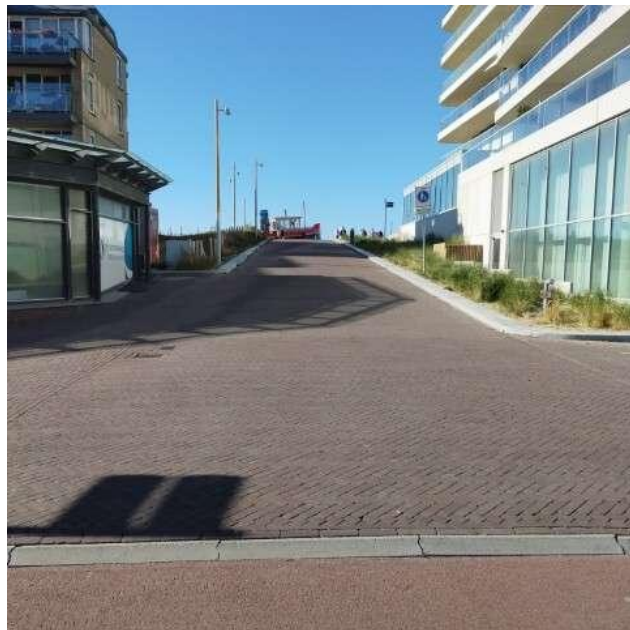
Wanneer we aan de zijde van de Biesieklettestalling om Nieuw Kijkduin heenlopen richting het strand komen we een helling zonder bordessen tegen van ca 5%.

Dat is veel te steil, en maakt de badplaats feitelijk ontoegankelijk voor mensen die afhankelijk zijn van een rolstoel of rollator. Voorall heeft in verschillende vooroverleggen aangegeven dat hellingen tot maximaal 4% toegankelijk zijn voor mensen met een beperking, overeenkomstig de norm uit het Handboek Openbare Ruimte. Een alternatief is een helling van 5% met tussenbordessen. Helaas is hieraan niet voldaan in dit ontwerp.

De route linksom het winkelcentrum richting de speelboot heeft een hellingspercentage van meer dan 5% en is daarmee ook veel te steil. Hier ontbreekt bovendien de verlaagde band tussen trottoir en fietspad.

Te steile route langs de Biesieklettestalling richting het strand

Te steile route langs de andere zijde van het winkelcentrum richting de speelboot en ontbrekende verlaagde band

ADVIES:

- Zorg bij de realisatie van het nieuwe Atlantis hotel voor een toegankelijke route naar het strand met een hellingspercentage van maximaal 4% of een hellingspercentage van 5% met tussenbordessen, conform de richtlijn voor hellingen van het Handboek Openbare Ruimte.
- Breng een verlaagde band aan tussen het trottoir en het fietspad.

Wanneer we verder lopen richting het strand om het winkelcentrum heen, komen we op het geasfalteerde gedeelte aan de bovenzijde van de duinen, bij Strandslag 4. Hier loopt een schelpenpad schuin omhoog richting het winkelcentrum. Dit schelpenpad is onvoldoende verhard en te steil en daarmee niet bruikbaar voor mensen met een rolstoel, scootmobiel, rollator of buggy. Een ander type verharding en een andere vormgeving van het pad hadden dit kunnen voorkomen. Mogelijk is gekozen voor een schelpenpad omdat het hier Natura2000 gebied betreft.

Schelpenpad richting het winkelcentrum

ADVIES:

- Geef aan de bovenzijde van het pad aan dat de route niet geschikt is voor gebruikers van een rolstoel.
- Onderzoek of in toekomstige gevallen een ander type verharding binnen de randvoorwaarden van Natura2000 mogelijk is.
- Zorg in toekomstige gevallen voor een vormgeving waarbij voldaan wordt aan de richtlijnen voor hellingbanen conform het Handboek Openbare Ruimte.

Trappen

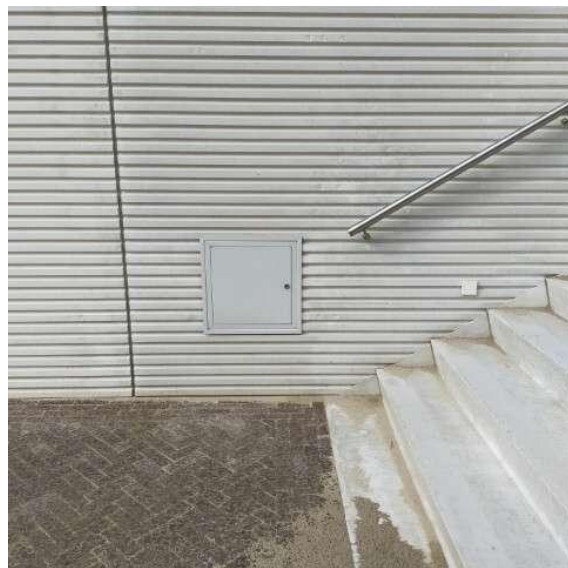
Achter het winkelgebied bevindt zich een Promenade, en aan de strandzijde bevindt zich een Boulevard. De hoogteverschillen worden onder andere overbrugd door trappen.

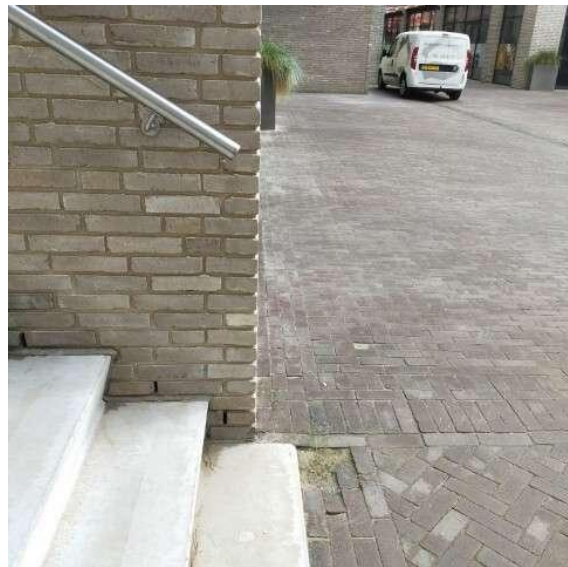
Er bevinden zich twee typen trappen in de publieke buitenruimte. Dit zijn de betonnen trappen en de natuurstenen trappen met houten leuning. Daarnaast is er nog een bordes met hoogteverschillen bij restaurant Pavarotti.

Betonnen trappen

De betonnen trappen overbruggen het hoogteverschil van circa 4,3m tussen de Promenade en de Boulevard. Elke trap heeft een tussenbordes. Door de vormgeving van de trappen en het grote hoogteverschil dat overbrugd moet worden, zijn de trappen een obstakel voor veel mensen. Voor fitte mensen zal de trap geen probleem vormen, maar voor mensen met een minder goede conditie, beperkte energie of gewrichtsproblemen zijn deze trappen een serieuze hindernis.

Ook voor mensen met een visuele beperking zijn de trappen niet toereikend: contrastmarkering en waarschuwingsmarkering ontbreken. Bovendien is bij geen enkele trap de leuning op een juiste manier vormgegeven. Dit is belangrijk omdat iemand met een visuele beperking de leuning anders niet kan vinden en omdat het einde van de leuning suggereert dat dit het einde van de trap is. Een te korte leuning vergroot daarmee de kans op vallen voor iemand die niet kan zien. Om het begin en einde van de trap te kunnen vinden, is het daarom belangrijk dat de leuning zowel aan de boven als onderzijde 30cm horizontaal doorloopt.

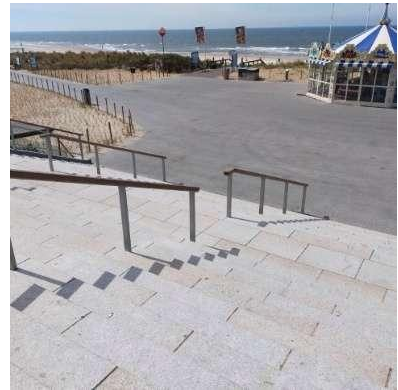
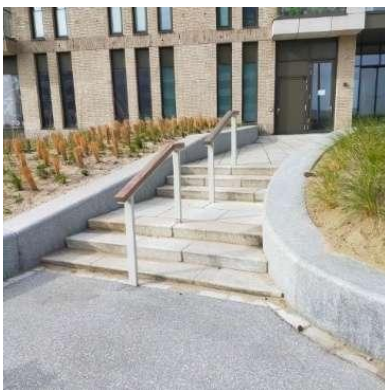

Alle foto's: Betonnen trap zonder contrastmarkering en met te korte leuning.

Natuurstenen trappen met houten leuning

De natuurstenen trappen met houten leuning overbruggen het hoogteverschil tussen de Boulevard en het geasfalteerde gedeelte daaronder. Helaas ontbreekt ook hier waarschuwingmarkering en contrastmarkering. Daarnaast lopen de leuning niet door op het tussenbordes. Dit is belangrijk voor mensen met een visuele beperking om zich goed te kunnen oriënteren op de trap. Bij één van de trappen loopt het hekwerk van de Boulevard te ver door, waardoor de leuning aan de bovenzijde van de trap onbereikbaar is.

Drie foto's: trappen van natuursteen zonder contrastmarkering. Houten leuning loopt niet door bij het tussenbordes en is aan de onderzijde niet horizontaal.

Hekwerk van de Boulevard aan bovenzijde trap loopt te ver door, waardoor de leuning onbereikbaar is.

ADVIES TRAPPEN:

- Breng bij alle trappen op de bovenste trede over de volle breedte contrastmarkering aan en op de overige treden tot circa 30cm vanaf de zijkant.
- Breng bij alle trappen aan de bovenzijde waarschuwingsmarkering aan (noppen), in contrasterende kleur over de volle breedte, om mensen met een visuele beperking te attenderen op de aanwezigheid van de trap.
- Zorg er bij alle trappen voor dat de leuning zowel aan de onderkant als bovenkant 30cm horizontaal doorloopt.
- Zorg ervoor dat de trapleuningen van boven naar beneden geheel doorlopen, dus ook bij de tussenbordessen. Meer informatie over trapleuningen is te vinden in bijlage 1.
- Pas het hekwerk van de betreffende trap zo aan, dat de leuning aan de bovenzijde van de trap bereikbaar wordt.

Bordes bij restaurant Pavarotti

Het bordes bij restaurant Pavarotti kent twee hoogteverschillen: één van 23cm en één van 25cm en is rond vormgegeven. Een betonnen hellingbaan overbrugt de gezamenlijke hoogteverschillen.

De treden van het bordes hebben geen leuning, waardoor het lastig is voor mensen met knieklachten om de hoogteverschillen te overbruggen. Ook ontbreekt contrastmarkering en waarschuwingsmarkering, waardoor mensen met een visuele beperking niet geattendeerd worden op de hoogteverschillen en er valgevaar ontstaat.

Bovenaan de hellingbaan bevindt zich na circa 50cm een deur, die toegang biedt tot Pavarotti en tot de lift binnen Pavarotti. De drempel bij deze deur heeft een hoogteverschil van 4cm, 2cm meer dan de richtlijnen uit het Handboek Openbare Ruimte. De lift komt onder andere uit bij het gehandicapentoilet van het restaurant. Daarom is dit een belangrijke toegang het gebouw in. De hellingbaan is echter veel te steil waardoor hij onbruikbaar is voor mensen in een rolstoel of scootmobiel. De hellingbaan overbrugt een hoogteverschil van 56cm in 1,8m. Bovendien ontbreekt een leuning.

Bordes bij Pavarotti

Hellingbaan naar bordes bij Pavarotti

ADVIES:

- Pas de adviezen voor de trappen ook toe op de treden van het bordes.
- Richt het bordes opnieuw in zodanig dat er een toegang ontstaat die voldoet aan de richtlijnen van toegankelijkheid. Of zorg voor een alternatieve rolstoelvriendelijke toegang van het pand van Pavarotti, zodat bezoekers het gehandicaptentoilet op een andere manier zelfstandig kunnen bereiken en geef de route hiernaartoe aan via bewegwijzering vanaf dit bordes.

Voetgangersoversteek Deltaplein

Voor de entree van het winkelcentrum is een voetgangersoversteek (zebrapad). Hier ontbreekt de verlaagde band vanaf het trottoir aan de gevelzijde naar het fietspad. Het hoogteverschil bedraagt hier 6cm. Ook is de oversteek vanaf het trottoir niet vindbaar gemaakt met geleidelijnen. We stellen bovendien voor om de voetgangersoversteek ook over het fietspad neer te leggen om fietsers te attenderen op overstekende voetgangers.

Aanlijning van het zebrapad, maar niet op het trottoirgedeelte aan de gevelzijde

Oversteek met zebrapad

ADVIES:

- Breng een verlaagde band aan vanaf het trottoir naar het fietspad ter hoogte van de voetgangersoversteek.
- Zorg voor aanlijning op het trottoir aan de gevelzijde van het winkelcentrum van het zebrapad door middel van geleidelijnen en waarschuwingsmarkering.
- Trek de voetgangersoversteek door over het fietspad om fietsers te attenderen op overstekende voetgangers.

Straatmeubilair

Op het trottoir van het Deltaplein bevinden zich enkele aansluitingen voor brandslangen. Deze zijn niet afgeschermd en hebben geen contrasterende kleur. Daarmee vormen ze een obstakel waar mensen onverhoopt over kunnen struikelen. Dit geldt zeker mensen met een visuele beperking.

Aansluiting voor brandslangen op het trottoir

ADVIES:

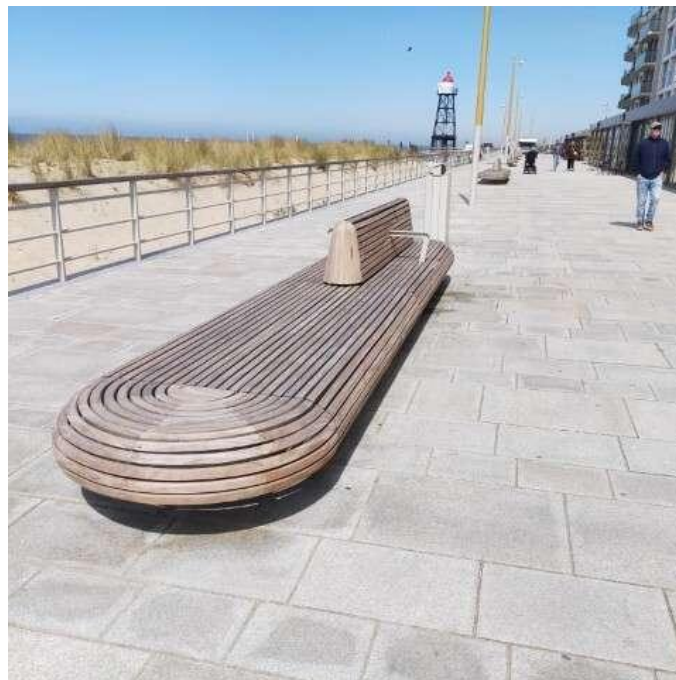
Voorkom dat de aansluitingen valgevaar opleveren, door ze een contrastrijke kleur te geven ten opzichte van de omliggende klinkers en door aan beide zijden duidelijk zichtbaar straatmeubilair te plaatsen, zoals een afvalbak, bankje of plantenbak.

Er bevinden zich in het deel Kijkduinseweg en Deltaplein enkele bankjes. Het merendeel hiervan is voorzien van een rug- en armleuning. Prima wat ons betreft.

Bankje met rugleuning en armleuning

Op de Promenade is het straatmeubilair, zoals verlichting, afvalbakken en bankjes in een zone geplaatst in het midden van de ruimte. Hierdoor blijven er brede looppaden over aan beide zijden van de Promenade. Voor mensen met een beperking is dit prettig. Een deel van de zitbanken heeft een rugleuning en armleuning. Dit deel ziet er wat het TestTeam betreft goed uit.

Straatmeubilair in zone op de Promenade

Aansluiting buitenruimte op horeca

Aan de zijde van de Boulevard bevinden zich over de volle lengte van het winkelcentrum ruimtes die verhuurd kunnen worden voor de horeca. De aansluiting met de buitenruimte is echter van slechte kwaliteit. Bij de laatste deur aan de zuidzijde moet een hoogteverschil van maar liefst 70cm overbrugd worden om naar binnen te gaan. Meer naar het midden beperkt het hoogteverschil zich tot 5 a 10cm (norm is 2 cm) en bevindt zich een te overbruggen ruimte gevuld met zand tussen de bestrating en de drempel van het pand. De ondernemers kiezen voor verschillende oplossingen om dit te

overbruggen: door extra bestrating of een drempelhulp.

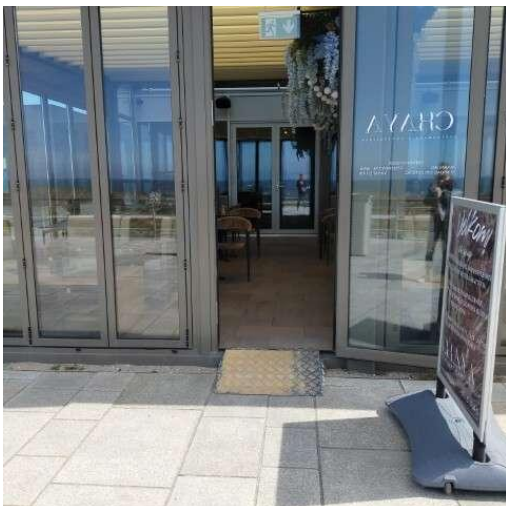
Bij het deel van Pavarotti waar ijs afgehaald kan worden is er een verloop te zien in het hoogteverschil. De aansluiting tussen pand en buitenruimte is dus schuin aangelegd.

Hoogteverschil van circa 70cm

De te overbruggen ruimte tussen pand en bestrating is opgevuld met klinkers. Daaroverheen ligt een drempelhulp.

De te overbruggen ruimte tussen pand en bestrating is niet opgevuld. Het hoogteverschil wordt overbrugd met een drempelhulp die smaller is dan de vrije doorgang van de deur.

Bij de ijsverkoop (Pavarotti) is de aansluiting tussen het pand en de buitenruimte schuin aangelegd.

*Nog niet in gebruik genomen winkelpand met zand op de bodem van de winkel en tussen de ruimte van pand naar bestrating.
Drempelhoogte circa 8 cm.*

ADVIES:

Zorg in toekomstige gevallen voor een hoogteverschil van maximaal 2cm. Dit is conform het Handboek Openbare Ruimte en de laatste aanpassing in het bouwbesluit. Dit hoogteverschil dient bovendien over de volle breedte even groot te zijn.

Voor de huidige bouw adviseren we om met drempelhulpen die even breed zijn als de deuropening de overgang naar de panden rolstoeltoegankelijk te maken. Houd hierbij rekening met de richtlijnen voor hellingen uit het Handboek Openbare Ruimte zodat de helling niet te stijl of te glad wordt.

Bestrating

De bestrating rondom het winkelcentrum bestaat uit grote natuurstenen tegels. We zien bij één van de plateaus bovenaan de trappen dat tegels gebroken zijn en ontbreken, waardoor er gaten zitten in de bestrating. Dit levert struikelgevaar op voor de voetgangers hier.

Bestrating waarbij tegels ontbreken en met een aantal gebroken tegels

ADVIES:

Repareer de bestrating om struikelgevaar te voorkomen.

Toegangen tot het strand vanaf de boulevard

Het strand kan bereikt worden via twee verschillende hellingbanen of via een hiertussen gelegen trap.

Hoewel deze alle drie niet behoren tot het projectgebied, willen we ze hier toch benoemen, omdat ze de toegang tot het strand mogelijk maken.

De beide hellingen zijn te steil. We hebben begrepen dat dit het meest haalbare is binnen de mogelijkheden van Natura2000 gebied en de eisen van het waterschap.

Daarnaast zijn de hellingbanen extra lastig te gebruiken doordat de bestrating grotendeels bestaat uit quenastkeien. Aan één van de zijkanten liggen weliswaar betonplaten, maar hier ligt meestal zand op, waardoor ze niet bruikbaar zijn voor mensen in een rolstoel of scootmobiel. Dit maakt de route voor mensen met een rolstoel, scootmobiel of rollator onnodig zwaarder en oncomfortabeler. Voor mensen met pijnklachten vormen de extra hobbels zo'n grote belemmering dat zij hier niet het strand op kunnen.

Al eerder heeft Voorall gepleit voor het vervangen van de bestrating. Onze voorkeur gaat uit naar betonplaten, omdat deze het meest vlak zijn. Een alternatief is het type klinkerbestrating waarmee de hellingbaan aan de zuidzijde begint.

Hellingbanen naar het strand. Op het vlakke deel bestrating van klinkers of asfalt, aan één zijde betonplaat, op het middendeel van de helling quenastkeien.

ADVIES:

Vervang de quenastkeien op de hellingbanen door betonplaten of door klinkers.

De trap naar het strand die tussen de hellingbanen in ligt, overbruggt een enorm hoogteverschil. De treden zijn gemaakt van donkerbruin hardhout.

Contrastmarkering op de treden ontbreekt. Verfresten doen vermoeden dat dit er vroeger wel geweest is.

Houten trap met leuning, maar zonder contrastmarkering.

ADVIES:

Breng op de bovenste trede over de volle breedte contrastmarkering aan en op de overige treden tot circa 30cm vanaf de zijkant.

III Publieke gebouwen Nieuw Kijkduin

Parkeergarage

Onder het winkelcentrum Nieuw Kijkduin bevindt zich een parkeergarage. Deze hebben we slechts kort kunnen bekijken, omdat de garage vanwege een brandalarm het grootste deel van de test niet toegankelijk was. In de parkeergarage waar ruimte is voor in totaal 685 auto's hebben we 2 gehandicaptenparkeerplaatsen kunnen vinden. De garage is bereikbaar met een lift en via een trap. Helaas is het bedieningspaneel op de automaten om het parkeerkaartje af te rekenen te hoog en daardoor niet bruikbaar voor mensen in een handbewogen rolstoel. De parkeergarage is via drie verschillende deuren te bereiken. De drangers van deze deuren zijn allemaal te zwaar afgesteld. Dat betekent dat ze voor mensen met schouderproblemen of weinig kracht moeilijk tot niet zijn te openen.

Op verschillende plaatsen staan parkeerautomaten opgesteld die allemaal te hoog zijn voor automobilisten die een rolstoel gebruiken

Twee algemene gehandicaptenparkeerplaatsen in de parkeergarage

ADVIES:

- Zorg voor parkeerautomaten waarbij het bedieningspaneel zich bevindt op een hoogte tussen 0,90-1,2m conform de richtlijnen uit het Handboek Openbare Ruimte, zodat ook mensen die gebruik maken van een handbewogen rolstoel deze kunnen bedienen.
- Stel de drangers van alle deuren naar de parkeergarage lichter af, met een maximum van 10N (NEN 9120) of installeer elektrische deuropeners.

Bij de trappen naar de parkeergarage ontbreekt contrastmarkering en waarschuwingsmarkering. Ook hier zijn de leuningën niet op een juiste manier vormgegeven.

Beide foto's: trap naar de parkeergarage.

ADVIES:

- Breng bij alle trappen op de bovenste trede over de volle breedte contrastmarkering aan en op de overige treden tot circa 30cm vanaf de zijkant.
- Breng bij alle trappen aan de bovenzijde waarschuwingsmarkering aan (noppen), in contrasterende kleur over de volle breedte.
- Zorg er bij alle trappen voor dat de leuning zowel aan de onderkant als bovenkant 30cm horizontaal doorloopt.
- Zorg ervoor dat de trapleuningen van boven naar beneden geheel doorlopen, dus ook bij de bordessen. Zie ook bijlage 1. (Normering volgens NEN 9120)

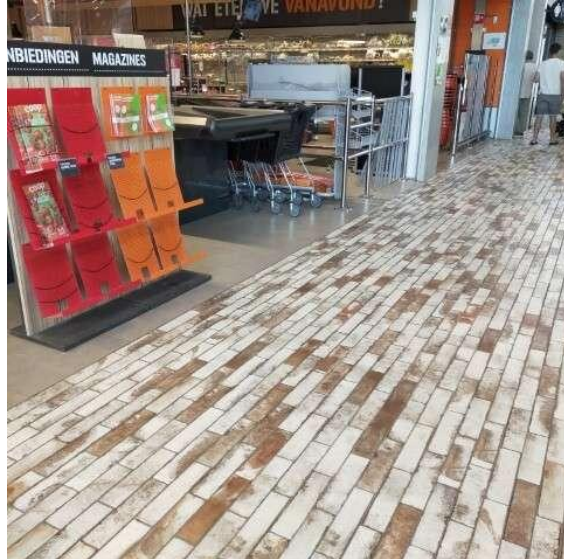
Toegang winkelcentrum en winkels

Voetgangers betreden het winkelcentrum via een ruime draaideur. Dit levert onze TestTeamleden geen moeilijkheden op.

In het Winkelcentrum Nieuw Kijkduin bevinden zich een supermarkt, speciaalzaken en restaurants. De toegang naar deze ondernemingen is overal gelijkvloers.

Draaideur aan voorzijde van het winkelcentrum

Gelijkvloerse toegang in het winkelcentrum naar de supermarkt

Gehandicaptentoilet winkelcentrum

In het winkelcentrum bevindt zich een toiletgroep, met onder andere een gehandicaptentoilet. De toiletgroep is duidelijk aangegeven, maar op de bebording en de plattegrond van het winkelcentrum is niet zichtbaar dat er ook een gehandicaptentoilet is. Dit wordt pas duidelijk bij de toiletgroep zelf.

Bewegwijzering toilet, symbool voor rolstoeltoilet ontbreekt.

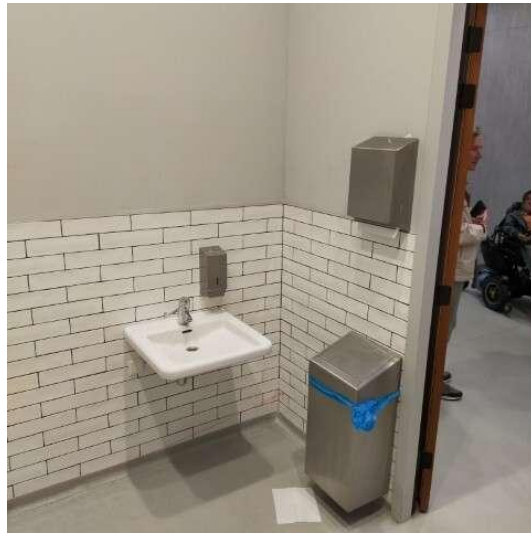

Plattegrond van het winkelcentrum, rolstoeltoilet staat niet aangegeven.

Het gehandicaptentoilet zelf ziet er prima uit. De deur draait naar buiten open, het is ruim genoeg, er is ruimte naast het toilet om een transfer te maken, er is een onderrijdbare wastafel, en de kraan heeft een lange bedienhandel. We zien een paar aandachtspuntjes: het alarmkoord hangt te laag, de toilettol is niet goed bereikbaar vanaf de toiletpot, een spiegel en een beugel om de deur gemakkelijk dicht te trekken ontbreken, de papieren handdoekjes zijn moeilijk bereikbaar door de prullenbak die hieronder staat en het kledinghaakje op 2m hoogte is niet bereikbaar voor iemand in een rolstoel.

Binnenzijde gehandicaptentoilet

Wastafel en afvalbak in de toiletruimte

Bewegwijzing naar de toiletten toe

Binnenzijde deur gehandicaptentoilet, horizontale beugel ontbreekt.

ADVIES:

- Voeg een rolstoelsymbool toe aan de bewegwijzing en op de plattegrond, zodat mensen daar kunnen zien dat er een gehandicaptentoilet aanwezig is.
- Zorg ervoor dat het alarmkoord zich op een hoogte van 35-40cm boven de vloer bevindt. Op deze wijze is hij het best bereikbaar wanneer iemand onverhoopt valt.
- Bevestig een closetrolhouder met closetrol aan een van de armsteunen.
- Breng een spiegel aan boven de wastafel met een onderrand op een hoogte van maximaal 90cm boven de vloer en tot een hoogte van 190cm boven de vloer.
- Monteer op de binnenzijde van de deur een horizontale beugel over de volle breedte, hoogte tussen 75-85cm. Hiermee valt de deur van binnenuit gemakkelijker te sluiten.
- Verplaats de prullenbak naar de andere zijde van de wasbak.
- Zorg voor twee kledinghaken op een hoogte van 135cm en tenminste 50cm uit een inwendige hoek.

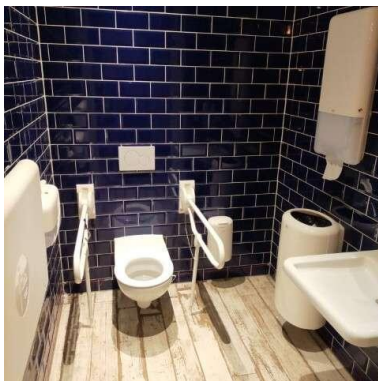
Gehandicaptentoilet restaurant Pavarotti

Restaurant Pavarotti bevindt zich op de hoek van de Boulevard en de toegangsweg naar het strand. Het restaurant beschikt over een lift naar een lager gelegen verdieping. Al eerder beschreven we dat de toegang via de hellingbaan naar de liftingang niet geschikt is voor mensen met een rolstoel. Op de lager gelegen verdieping van het restaurant bevindt zich een gratis te gebruiken gehandicaptentoilet. De afmetingen van de ruimte zijn 1,60 bij 2m. Een volwaardig gehandicaptentoilet heeft een minimale afmeting van 1,65 bij 2,2m. Het gehandicaptentoilet bij Pavarotti beschikt over 2 opklapbare armbeugels, waarvan één met toiletrolhouder. Toiletpapier ontbrak hier echter. De wastafel is onderrijdbaar. Aan één kant van de toiletpot is 90cm ruimte beschikbaar te maken om zijwaarts een transfer vanaf de rolstoel te maken. Helaas is deze ruimte gevuld met een prullenbak en een afvalbak voor hygiënische verbanden.

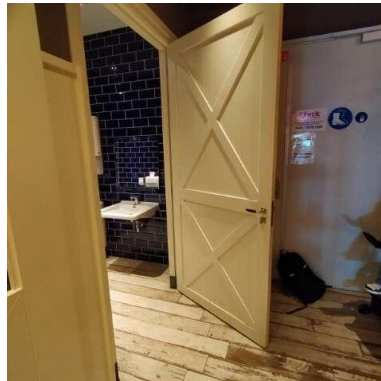
De spoelknop is lastig te vinden voor mensen met een visuele beperking, omdat deze wit is tegen een witte achtergrond. Een spoelknop met contrasterende kleur is hiervoor handiger.

De ruimte voor de toiletpot is circa 1,3m, maar een vrije draaicirkel van 1,5m in de toiletruimte wordt niet gehaald, dit is ook ca 1.3m. De wastafel is goed onderrijdbaar en beschikt over een kraan met infraroodbediening.

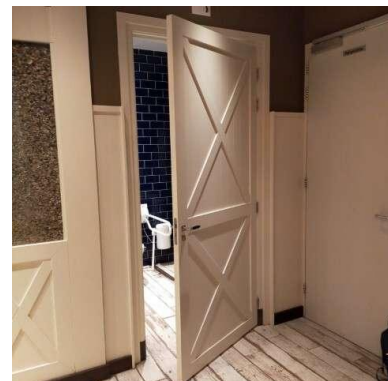
De deur draait, zoals de bedoeling is, naar buiten open, maar een horizontale beugel op de deur ontbreekt. De vergrendelknop om de deur te sluiten kan lastig te bedienen zijn. Het rode alarmkoord hangt op 10cm hoogte, dit zou op een hoogte van 30-45cm moeten hangen. Verder zijn er geen kledinghaken aanwezig. Ook mist er een bordje met rolstoelsymbool op de buitenzijde van de toiletdeur en ontbreekt duidelijke bewegwijzering naar het toilet toe.

*Binnenzijde
gehandicaptentoilet*

*Binnenzijde toiletdeur
zonder horizontale beugel*

*buitenzijde toiletdeur
zonder pictogram*

ADVIES:

- Zorg ervoor dat er standaard een toiletrol hangt aan de toiletrolhouder aan de armsteun.
- Verplaats de prullenbak, zodat er voldoende ruimte naast de toiletpot ontstaat om een transfer te maken van de zijkant van de toiletpot.
- Zorg voor een spoelknop met een contrasterende kleur ten opzichte van de achtergrond.
- Op de binnenzijde van de naar buiten openslaande deur een horizontale beugel over de volle breedte aanbrengen. Hoogte tussen 75-85cm. Hiermee valt de deur van binnenuit gemakkelijker te sluiten.
- De vergrendelknop op de deur voorzien van een gemakkelijker te bedienen, verlengd hendeltje.
- Het alarmkoord bevestigen op een hoogte van 30-45cm boven de vloer.

- Zorg voor twee kledinghaken op een hoogte van 135cm en tenminste 50cm uit een inwendige hoek.
- Op deur naar toilet een duidelijk bordje met rolstoelsymbool van minimaal 15x15cm aanbrengen.
- Vanaf gang en lift (ook op de begane grond) verwijsborden aanbrengen. Met rolstoelsymbool, pijl en tekst "rolstoeltoilet".

IV Biesieklettestalling

Bereikbaarheid

Aan de toegangsweg naar het strand bevindt zich aan de noordzijde de Biesieklettestalling. Deze is bereikbaar via een hellingbaan, met een hellingspercentage van 4-5 graden.

In de Biesieklettestalling bevindt zich onder andere de strandrolstoelverhuur. Dat betekent voor mensen die een strandrolstoel huren, dat zij deze rolstoel de helling op moeten trekken en daarna via de helling hun weg omhoog moeten vervolgen om bij het strand te komen. Dat is alleen mogelijk voor mensen met een prima conditie. Voor een groot deel van de bezoekers zal dit fysiek te zwaar zijn. Dat er strandrolstoelen te huur zijn in de stalling is alleen te zien op het bord bovenaan de helling. De rolstoelen zijn niet zichtbaar voor mensen die langs de stalling lopen, en veel bezoekers zullen niet weten dat hier strandrolstoelen te huur worden aangeboden.

Hellingbaan naar de Biesieklettestalling

ADVIES:

- Geef meer bekendheid aan de strandrolstoelverhuur. Dit kan bijvoorbeeld met een muurtekening op de betonnen wanden naast de helling.
- Voor toekomstige locaties van strandrolstoelen is het belangrijk bij aanvang al rekening te houden met de bereikbaarheid en zichtbaarheid van de locatie. Een locatie op maaiveldniveau waarbij de strandrolstoelen vanaf buiten zichtbaar opgesteld kunnen worden, verdient hierbij de voorkeur.

Gehandicaptentoilet Biesieklette

In de stalling bevindt zich ook een gehandicaptentoilet. De afmetingen van de ruimte zijn 1,9 x 2,2m. Dat is ruim voldoende. Ook is er voldoende ruimte om de rolstoel naast het toilet te plaatsen en is de vrije draaicirkel minimaal 1,5m. De naar buiten draaiende deur van dit toilet heeft een dranger die veel te zwaar staat afgesteld (80N). Ons voorstel is om de dranger van de deur te verwijderen. In de ruimte bevindt zich een verlengde toiletpot, zonder ruggensteun, die juist belangrijk is voor veel mensen die een rolstoel nodig hebben. Er zijn twee opklapbare armsteunen aanwezig met aan één daarvan een closetrolhouder. De spoelknop op het bedieningspaneel is lastig te vinden voor mensen met een visuele beperking, omdat deze wit is tegen een witte achtergrond. Een spoelknop met contrasterende kleur is hiervoor meer geschikt.

Aan de binnenzijde van de deur is een horizontale beugel nodig. Verder is het afsluithaakje te klein om gemakkelijk te bedienen voor mensen met handproblemen. De kraan is voorzien van een sensor. Een alarmkoord is aanwezig, maar hangt te laag. Er zijn geen kledinghaakjes aanwezig. De bewegwijzering naar het toilet ontbreekt.

Gebruik van het toilet kost €0,50. Dit moet betaald worden via een automaat, waarvan het bedieningspaneel op een hoogte tussen 0,9 en 1,2m bevindt. Voor mensen die een rolstoel gebruiken is dat prima. De uitleg over de verschillende knoppen is echter niet voelbaar. Daardoor is de automaat voor mensen met een visuele beperking onbruikbaar.

Binnenzijde toiletruimte

Wastafel met spiegel in toiletruimte

Ruimte naast de toiletpot is voldoende

Binnenzijde toiletdeur zonder horizontale beugel

Buitenzijde toiletdeur met rolstoelbordje. Daarnaast de betaalautomaat om het toiletbezoek te betalen.

Geldautomaat om toiletbezoek te betalen. De uitleg van de knoppen is niet voelbaar.

ADVIES:

- Verwijder de deurdranger, of stel deze lichter af met een maximale bedieningsweerstand van 10N.
- Zorg voor een toiletpot met een rugleuning.
- Zorg voor een spoelknop met contrasterende kleur tov de achtergrond.
- Breng op de binnenzijde van deur een horizontale beugel over de volle breedte aan, hoogte tussen 75-85cm. Hiermee valt de deur van binnenuit gemakkelijker te sluiten.
- Voorzie de vergrendelknop op de deur van een gemakkelijker te bedienen, verlengd hendeltje.
- Zorg ervoor dat het alarmkoord zich op een hoogte van 35-40cm boven de vloer bevindt. Op deze wijze is hij het best bereikbaar wanneer iemand onverhoopt valt.
- Zorg voor twee kledinghaken op een hoogte van 135cm en tenminste 50cm uit een inwendige hoek.
- Breng ook in de stalling zelf bewegwijzering aan naar de toiletten inclusief een rolstoelsymbool, pijl en tekst "rolstoeltoilet".
- Zorg voor een betalingssysteem dat ook geschikt is voor mensen met een visuele beperking.

V Eindconclusie

Samenvattend kunnen we zeggen dat de toegankelijkheid van Nieuw Kijkduin onvoldoende is. Positief zijn we over de toegankelijkheid van het winkelcentrum en het feit dat er zich in het projectgebied drie gehandicapten toiletten bevinden. We zijn ook tevreden over de Promenade waar het straatmeubilair, zoals verlichting, vuilnisbakken en bankjes met rug- en armleuning in een zone is geplaatst in het midden van de ruimte. Hierdoor blijven er brede looppaden over aan beide zijden van de Promenade.

Belangrijke punten voldoen echter niet aan de richtlijnen voor toegankelijkheid, zoals die geformuleerd zijn in het Handboek Openbare Ruimte en NEN 9120. Zo voldoet geen enkele hellingbaan aan de richtlijnen, is geen enkele trap geschikt voor mensen met een visuele beperking en voldoet geen enkel gehandicapten toilet volledig aan de richtlijnen. Drempels naar horecapanden zijn veel te hoog, met als dieptepunt een te overbruggen hoogteverschil van maar liefst 70cm. Het feit dat de hellingbanen, trappen en drempelhoogtes niet voldoen, maakt Nieuw Kijkduin in feite niet toegankelijk voor vele mensen met een beperking. Voorall wil graag in overleg met de gemeente om te bespreken hoe we dit kunnen borgen in het beleid, zodat dit in de toekomst voorkomen wordt. Daarnaast is het belangrijk dat knelpunten in de huidige situatie worden opgelost.

Hieronder volgen de belangrijkste conclusies per hoofdstuk.

Op het gebied van de *bereikbaarheid van de openbare ruimte* valt op dat er geen geleidelijnen op en naar de bushaltes aanwezig zijn. Verder ontbreekt een halte voor het doelgroepenvervoer. Bij de 14 GPA's op straatniveau zijn verschillende verbeteringen noodzakelijk om ze goed bruikbaar te maken. We vinden het aantal gehandicaptenparkeerplaatsen (2) in de parkeergarage te laag in verhouding tot het totaal aantal plaatsen (685). Daarnaast is er online geen informatie te vinden over de hoogte van de garage en het aantal gehandicaptenparkeerplaatsen dat zich hierin bevindt. Verder is er een belangrijke verbetering te behalen wanneer er zo dicht mogelijk bij de Biesieklettetalling twee extra GPA's gerealiseerd worden. Dit is belangrijk voor gebruikers van een rolstoel die een strandrolstoel willen huren omdat zij ook nog de hellingbanen vanuit de Biesieklettetalling en over de duinen naar het strand moeten overbruggen. Voorall stelt daarom voor om de taxistandplaats opnieuw in te richten met een halte voor het doelgroepenvervoer, twee GPA's en twee plaatsen voor taxi's.

Op het gebied van de *toegankelijkheid van de openbare ruimte* is de belangrijkste en misschien wel meest schrijnende conclusie van de test dat de hellingen aan beide zijden van het winkelcentrum veel te steil zijn, waardoor de badplaats feitelijk ontoegankelijk is voor mensen die afhankelijk zijn van een rolstoel of rollator. Dit roept de vraag op hoe belangrijk de gemeente toegankelijkheid vindt, juist ook omdat Voorall in vooroverleggen hier steeds voor heeft gewaarschuwd. De enige mogelijkheid om deze fout te herstellen is om ervoor te zorgen dat bij de realisatie van het nieuwe Atlantis hotel een toegankelijke route naar het strand met een hellingspercentage van maximaal 4% of een hellingspercentage van 5% met tussenbordessen, conform de richtlijn voor hellingen van het Handboek Openbare Ruimte wordt aangelegd. Wij adviseren met klem om hier rekening mee te houden bij de ontwerpplannen van het Atlantis hotel.

Bij de hellingbaan aan de zuidzijde van het winkelcentrum ontbreekt een verlaagde band van het trottoir naar het fietspad.

Aan de strandzijde van het winkelcentrum bevindt zich een schelpenpad dat onvoldoende verhard en te steil is voor gebruikers van een rolstoel.

Bij alle trappen ontbreekt waarschuwings- en contrastmarkering en geen enkele trapleuning is geschikt voor mensen met een visuele beperking. Het bordes bij het pand van Pavarotti is door de steile hellingbaan en het ontbreken van waarschuwings- en contrastmarkering en een leuning onbruikbaar en onveilig voor mensen met een beperking. Dat is erg jammer, omdat deze toegang via een lift leidt naar een gehandicaptentoilet. Verder zien we dat er nog verbeteringen noodzakelijk zijn bij de voetgangersoversteek (zebrapad) richting de ingang van het winkelcentrum. Brandslangaansluitingen op het trottoir voor het winkelcentrum leveren valgevaar op. We zijn over het algemeen tevreden over het straatmeubilair en de positionering hiervan in de openbare ruimte. Verder valt op dat de aansluiting van de buitenruimte op de horecapanden aan de strandzijde van slechte kwaliteit is. Standaard is een nog te overbruggen geul met zand aangelegd voor de panden en in de meeste gevallen is er een hoogteverschil van 5 tot 10cm. Het meest zuidelijke pand echter heeft maar liefst een hoogteverschil van 70cm. Daarnaast zagen we plekken waar de bestrating van grote natuurstenen tegels gerepareerd dient te worden. We hebben tijdens de test ook aandacht geschonken aan de twee hellingbanen en de hiertussen gelegen trap die naar het strand leiden, hoewel ze alle drie niet behoren tot het projectgebied. De beide hellingen zijn moeilijk te gebruiken door de quenastkeien waaruit ze grotendeels bestaan. Voorall pleit er al langere tijd voor om deze te vervangen door betonplaten of door klinkers. Op de trap ontbreekt contrastmarkering op de treden.

In de *publieke gebouwen van Nieuw Kijkduin* bevinden zich een winkelcentrum en een parkeergarage. Bij de parkeergarage blijkt dat de parkeerautomaten niet geschikt zijn voor mensen die in een handbewogen rolstoel zitten. Ook zijn de drangers van alle toegangsdeuren naar de parkeergarage te zwaar afgesteld. Verder ontbreekt ook hier waarschuwings- en contrastmarkering op de trappen en zijn de leuningen niet geschikt voor mensen met een visuele beperking. Zowel het winkelcentrum als restaurant Pavarotti heeft een gehandicaptentoilet. Het toilet in het winkelcentrum is zeer ruim en voldoet grotendeels aan de richtlijnen. Enkele verbeteringen zijn hier nog mogelijk. Het gehandicaptentoilet van restaurant Pavarotti is weliswaar net niet ruim genoeg, maar met enkele aanpassingen voor de meeste mensen met een beperking wel geschikt. We zijn blij met deze twee voorzieningen.

De Biesieklettestalling is bereikbaar via een helling, die met een hellingspercentage van 4-5 graden net wel/niet voldoet aan de richtlijnen. In de stalling bevindt zich onder andere de strandrolstoelverhuur. Dat betekent voor mensen die een strandrolstoel huren, dat zij deze rolstoel de helling op moeten trekken en daarna via de te steile helling hun weg omhoog moeten vervolgen om bij het strand te komen. Dat is alleen mogelijk voor mensen met een prima conditie. Voor een groot deel van de bezoekers zal dit fysiek te zwaar zijn. Voorall is teleurgesteld dat niet gekozen is voor een rolstoeluitleen op maaiveld. We adviseren daarnaast om meer bekendheid te geven aan de strandrolstoelverhuur.

In onderstaande tabel is te zien welke aandachtspunten voldoen aan de richtlijnen van het Handboek Openbare Ruimte of NEN 9120. In sommige gevallen gaat het om aandachtspunt dat niet in een richtlijn of norm terug te vinden is, maar wel belangrijk is voor ervaringsdeskundigen.

Aandachtspunt	HOR	NEN	Ervarings- deskundigen
Routegeleiding bushaltes	X		
Halte doelgroepenvervoer			X
GPA markering op Kijkduinseweg ontbreekt	X		
Route van/naar GPA's Zandvoortselaan	X		
GPA's aantallen in parkeergarage		X	
GPA's communicatie mbt parkeergarage			X
Hellingbanen beide zijden nieuwbouw	X		
GPA's ontbreken bij Biesieklettetalling	X		
Verlaagde band vanaf trottoir naar fietspad bij route naar speelboot	X		
Schelpenpad Strandslag 4 onvoldoende verhard en te steil	X		
Trappen waarschuwings- en contrastmarkering	X		
Leuning		X	X
Aansluiting hekwerk Boulevard en trapleuning			X
Bordes Pavarotti	X		
Voetgangersoversteek	X		
Brandkraanaansluitingen	X		
Straatmeubilair positionering	V		
Bankjes rug- en armleuning	V		
Aansluiting openbare ruimte op panden	X		
Bestrating stuk en deels ontbrekend	X		
Bestrating hellingbanen naar strand	X		
Contrastmarkering op trap naar strand	X		
Parkeerautomaten	X		
Bedieningsweerstand deurdrangers			X
Toegang winkelcentrum	V		
Gelijkvloersheid winkelcentrum	V		
Aanwezigheid gehandicaptoiletten	V		
Kwaliteit Gehandicaptoilet winkelcentrum		V / X	
Kwaliteit Gehandicaptoilet Pavarotti		X	
Kwaliteit Gehandicaptoilet Biesieklette		V / X	
Route vanaf strandrolstoelverhuur naar strand te lang			X
Zichtbaarheid strandrolstoelverhuur			X

Ten slotte

Veel van de knelpunten die we hebben geconstateerd, hadden voorkomen kunnen worden als Voorall intensiever en bij alle stadia van de planontwikkelingen haar expertise had kunnen inbrengen. We roepen de gemeente daarom op om Voorall bij toekomstige ontwikkelingen al in een vroeg stadium bij alle planstadia te betrekken, zodat dure en vaak minder optimale aanpassingen achteraf voorkomen kunnen worden.

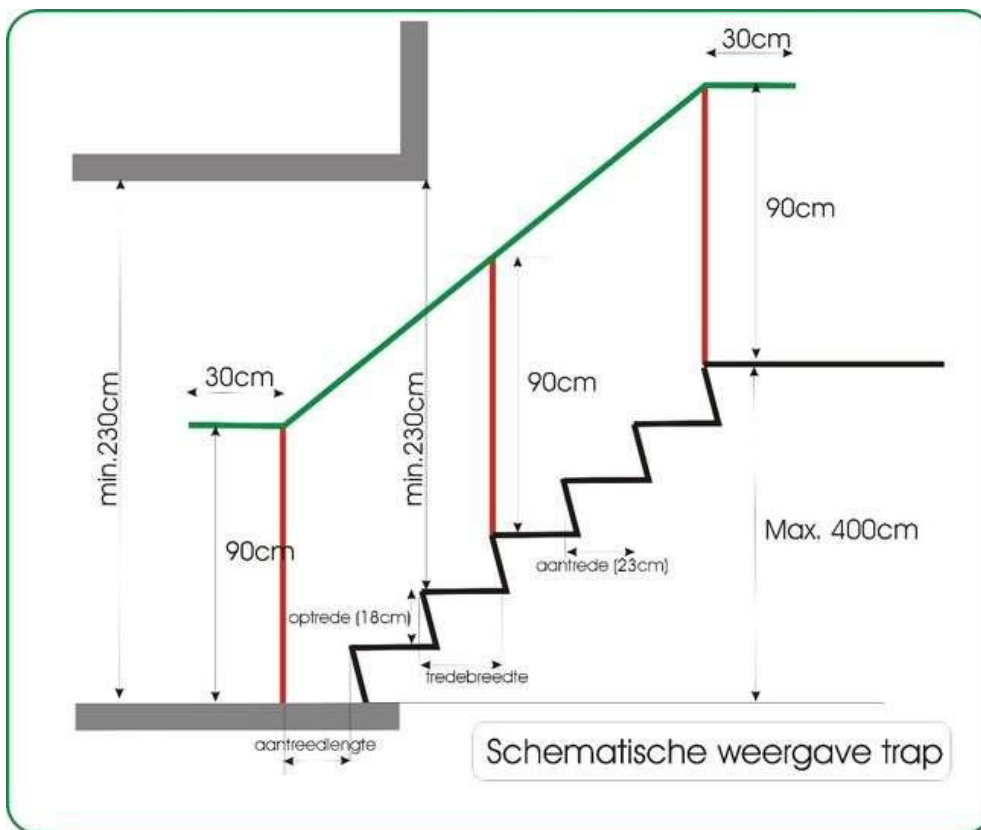
VI Vragen?

Margreet Roemeling, projectcoördinator Voorall
E-mailadres: margreetroemeling@voorall.nl

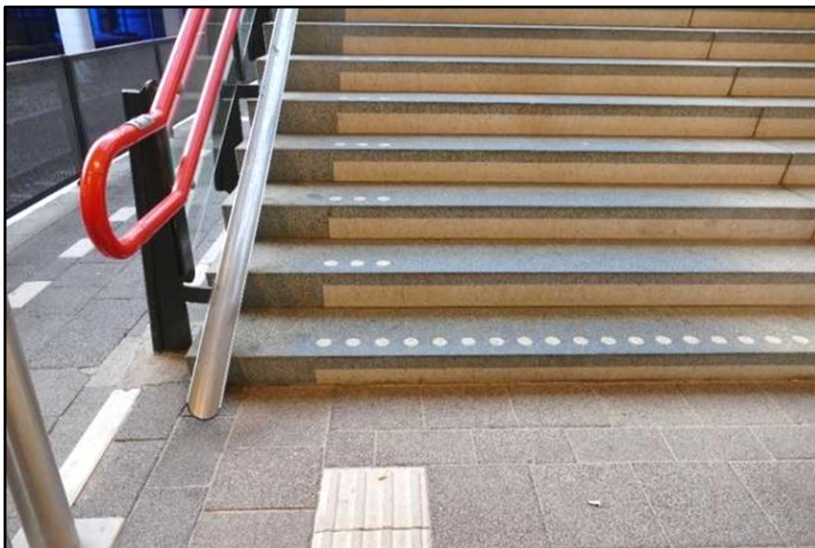

Van Diemenstraat 196
2518 VH Den Haag
070 365 52 88
info@voorall.nl

Bijlage 1 Trappen en leuning

Tekening met daarin de maten voor een toegankelijke trap.

Voorbeeld van een juiste markering van de onderste en de tussentreden (De noppenrijen mogen natuurlijk ook lijnen zijn) en doorlopende leuning aan de onderzijde van de trap. De foto is genomen op station Rijswijk.

Bijlage 2 Overzicht adviezen

Aanpassingen bestaande situatie

- Breng geleidelijnen aan op de beide bushaltes Kijkduin Strand, conform de richtlijnen van het Handboek Openbare Ruimte.
- Breng op beide bushaltes Kijkduin Strand een geleidelijn aan met waarschuwingsmarkering vanaf de halte naar de eerstvolgende gidslijn, zodat mensen met een visuele beperking de halte kunnen vinden.
- Creëer een halte voor het doelgroepenvervoer, liefst zo dicht mogelijk bij de ingang van het winkelcentrum en de route richting het strand, bijvoorbeeld op de locatie die nu is aangewezen als taxistandplaats. Zorg ervoor dat ook deze halte is aangelijnd, zodat hij vindbaar is voor mensen met een visuele beperking.
- Markeer de GPA's op de Kijkduinseweg.
- Route parkeerplaats Zandvoortselaan naar strand: verbreed de verlaagde band, verwijder het zand van het pad en neem maatregelen tegen het verstuiven van het zand op het pad.
- Vergroot het aantal GPA's in parkeergarage Nieuw Kijkduin onder het winkelcentrum naar minimaal 6 en verhoog dit aantal als blijkt dat dit in de praktijk te weinig is.
- Communiceer het aantal GPA's en de hoogte van de parkeergarage op de website van het winkelcentrum en de parkeergarage.
- Realiseer twee extra GPA's zo dicht mogelijk bij de Biesieklettetalling waar de strandrolstoelverhuur plaatsvindt, bijvoorbeeld op de locatie die nu is aangewezen als taxistandplaats. Richt daarvoor de taxistandplaats opnieuw in, met een halte voor het doelgroepenvervoer, twee GPA's en twee plaatsen voor taxi's.
- Zorg bij de realisatie van het nieuwe Atlantis hotel voor een toegankelijke route naar het strand met een hellingspercentage van maximaal 4% of een hellingspercentage van 5% met tussenbordessen, conform de richtlijn voor hellingen van het Handboek Openbare Ruimte.
- Breng op de route linksom het winkelcentrum richting de speelboot een verlaagde band aan tussen het trottoir en het fietspad.
- Geef aan de bovenzijde van het schelpenpad nabij Strandslag 4 aan dat de route niet geschikt is voor gebruikers van een rolstoel.
- Zorg bij alle trappen/bordessen zowel in de openbare ruimte (HOR) als in de parkeergarage (NEN9120) voor contrastmarkering op de bovenste trede over de volle breedte en op de overige treden tot circa 30cm vanaf de zijkant; waarschuwingsmarkering (noppen) in contrasterende kleur over de volle breedte aan de bovenzijde;
- Zorg er bij alle leuning voor zowel in de openbare ruimte als in de parkeergarage (NEN9120) dat deze 30cm horizontaal doorlopen aan de onder- en bovenkant en dat deze geheel van boven naar beneden doorlopen, dus ook bij de tussenbordessen. Meer informatie over trapeuning is te vinden in bijlage 1.
- Pas het hekwerk van de trap vanaf de boulevard naar het geasfalteerde deel daaronder zo aan, dat de leuning aan de bovenzijde van de trap bereikbaar wordt.
- Richt het bordes bij restaurant Pavarotti opnieuw in zodanig dat er een toegang ontstaat die voldoet aan de richtlijnen van toegankelijkheid. Of zorg voor een alternatieve rolstoelvriendelijke toegang van het pand van Pavarotti, zodat bezoekers het gehandicaptentoilet op een andere manier

zelfstandig kunnen bereiken en geef de route hiernaartoe aan via bewegwijzering vanaf dit bordes.

- Voor de entree van het winkelcentrum is een voetgangersoversteek (zebrapad). Breng een verlaagde band aan vanaf het trottoir naar het fietspad ter hoogte van de voetgangersoversteek.
- Zorg voor aanlijning op het trottoir aan de gevelzijde van het winkelcentrum van dit zebrapad door middel van geleidelijnen en waarschuwingsmarkering.
- Trek de voetgangersoversteek door over het fietspad om fietsers te attenderen op overstekende voetgangers.
- Voorkom dat de brandkraanaansluitingen op het trottoir voor het winkelcentrum valgevaar opleveren, door ze een contrastrijke kleur te geven ten opzichte van de omliggende klinkers en door aan beide zijden duidelijk zichtbaar straatmeubilair te plaatsen, zoals een afvalbak, bankje of plantenbak.
- Zorg voor drempelhulpen die even breed zijn als de deuropening of voor hellingbanen om de panden die verhuurd worden voor de horeca aan de zijde van de Boulevard rolstoeltoegankelijk te maken. Houd hierbij rekening met de richtlijnen voor hellingen zodat de helling niet te stijl of te glad wordt.
- Repareer de bestrating om struikelgevaar te voorkomen.
- Vervang de quenastkeien op de hellingbanen vanaf de boulevard naar het strand door betonplaten of door klinkers.
- Breng bij de trap naar het strand die tussen de hellingbanen in ligt op de bovenste trede over de volle breedte contrastmarkering aan en op de overige treden tot circa 30cm vanaf de zijkant.
- Zorg in de parkeergarage voor parkeerautomaten waarbij het bedieningspaneel zich bevindt op een hoogte tussen 0,90-1,2m zodat ook mensen die gebruikmaken van een handbewogen rolstoel deze kunnen bedienen.
- Stel de drangers van alle deuren naar de parkeergarage lichter af, met een maximum van 10N (NEN 9120) of installeer elektrische deuropeners.
- Gehandicaptentoilet winkelcentrum:
 - Voeg een rolstoelsymbool toe aan de bewegwijzering en op de plattegrond, zodat mensen daar kunnen zien dat er een gehandicaptentoilet aanwezig is.
 - Zorg ervoor dat het alarmkoord in het gehandicaptentoilet zich op een hoogte van 35-40cm boven de vloer bevindt. Op deze wijze is hij het best bereikbaar wanneer iemand onverhoopt valt.
 - Bevestig een closetrolhouder met closetrol aan een van de armsteunen.
 - Breng een spiegel aan boven de wastafel met een onderrand op een hoogte van maximaal 90cm boven de vloer en tot een hoogte van 190cm boven de vloer.
 - Monteer op de binnenzijde van de deur een horizontale beugel over de volle breedte, hoogte tussen 75-85cm. Hiermee valt de deur van binnenuit gemakkelijker te sluiten.
 - Verplaats de prullenbak naar de andere zijde van de wasbak.
 - Zorg voor twee kledinghaken op een hoogte van 135cm en tenminste 50cm uit een inwendige hoek.
- Gehandicaptentoilet restaurant Pavarotti:
 - Zorg ervoor dat er standaard een toiletrol hangt aan de toiletrolhouder aan de armsteun.

- Verplaats de prullenbak, zodat er voldoende ruimte naast de toiletpot ontstaat om een transfer te maken van de zijkant van de toiletpot.
- Zorg voor een spoelknop met een contrasterende kleur ten opzichte van de achtergrond.
- Op de binnenzijde van de naar buiten openslaande deur een horizontale beugel over de volle breedte aanbrengen. Hoogte tussen 75-85cm. Hiermee valt de deur van binnenuit gemakkelijker te sluiten.
- De vergrendelknop op de deur voorzien van een gemakkelijker te bedienen, verlengd hendeltje.
- Het alarmkoord bevestigen op een hoogte van 30-45cm boven de vloer.
- Zorg voor twee kledinghaken op een hoogte van 135cm en tenminste 50cm uit een inwendige hoek.
- Op deur naar toilet een duidelijk bordje met rolstoelsymbool, van minimaal 15x15cm aanbrengen.
- Vanaf gang en lift (ook op de verdieping) verwijsborden aanbrengen. Met rolstoelsymbool, pijl en tekst "rolstoeltoilet".
- Geef meer bekendheid aan de strandrolstoelverhuur bij de Biesieklettestalling. Dit kan bijvoorbeeld met een muurtekening op de betonnen wanden naast de helling.
- Gehandicaptentoilet Biesieklette:
 - Verwijder de deurdranger, of stel deze lichter af met een maximale bedieningsweerstand van 10N.
 - Zorg voor een toiletpot met een rugleuning
 - Zorg voor een spoelknop met een contrasterende kleur ten opzichte van de achtergrond.
 - Breng op de binnenzijde van de naar buiten openslaande deur een horizontale beugel over de volle breedte aan. Hoogte tussen 75-85cm. Hiermee valt de deur van binnenuit gemakkelijker te sluiten.
 - Voorzie de vergrendelknop op de deur van een gemakkelijker te bedienen, verlengd hendeltje.
 - Zorg ervoor dat het alarmkoord zich op een hoogte van 35-40cm boven de vloer bevindt. Op deze wijze is hij het best bereikbaar wanneer iemand onverhoopt valt.
 - Zorg voor twee kledinghaken op een hoogte van 135cm en tenminste 50cm uit een inwendige hoek.
 - Breng ook in de stalling zelf bewegwijzering aan naar de toiletten inclusief een rolstoelsymbool, pijl en tekst "rolstoeltoilet".
 - Zorg voor een betalingssysteem dat ook geschikt is voor mensen met een visuele beperking.

Adviezen toekomstige ontwerpen

- Gebruik de richtlijnen van het Handboek Openbare Ruimte en de NEN9120 als uitgangspunt bij elke projectontwikkeling.
- Betrek Voorall bij toekomstige ontwikkelingen in een vroeg stadium, zodat dure en vaak minder optimale aanpassingen achteraf voorkomen kunnen worden.
- Onderzoek of in toekomstige gevallen in Natura2000 gebieden in plaats van het onverharde schelpenpad een ander type verharding, die wel geschikt is voor rolstoelgebruikers, mogelijk is.

- Neem in het Handboek Openbare Ruimte richtlijnen op voor de vormgeving van leuningen. Hiervoor kan de NEN-norm 9120 als uitgangspunt genomen worden.
- Voor toekomstige locaties van strandrolstoelen is het belangrijk bij aanvang al rekening te houden met de bereikbaarheid en zichtbaarheid van de locatie. Een locatie op maaiveldniveau verdient hierbij te voorkeur.